

Megoldások

A. Élőlények és környezetük

I. Éghajlati diagramok (11-2 = 9 pont)

1. A
2. 600-700 mm közötti érték (mértékegységgel 2 pont)
3. A. ábra: d, g, k, l (hibásan beírt betűk esetén 0,5-,05 pont levonás!)
B. ábra: b, e, i
4. sivatag

Megjegyzés: A dolgozatok javítása során derült ki, hogy az A jelű diagram beszúrásakor hibát követtem el. Más volt a terv, amihez a meghatározások készültek. Láthatóan nem okozott nagy gondot, de az egyértelműség érdekében a k. és l. betűket bárhova írta be a versenyző, nem pontoztam. Az e.-t elfogadtam volna úgy is, hogy mindkét helyre beírja, de ilyen nem volt.

II. Alkalmazkodás a környezethez

Pótold a táblázatból hiányzó kifejezéseket! (13 pont)

Környezeti szempont	Alkalmazkodás	Példafaj vagy csoport
fagyott talaj	felszínközeli gyökérszet	törpecserjék
kevés csapadék	kis felületű, viaszos levelek	valamilyen fenyő
erős napsugárzás	zsírpúp; nem egyenletesen eloszló szőrzet	egypúpú teve
havas, mocsaras talaj	nagy felületű paták	rénszarvas, jávorszarvas
jég	szőrös talpfelület, hosszú karmok	jegesmedve
egyenetlen eloszlású, kevés csapadék	tövisekké módosult levelek, vízraktározó szár	kaktuszok
vízi életmód	testalak, úszóhártyás lábak, vízhatlan tollazat, stb.	pingvinek
hideg és erős napsütés	fehér, sűrűn álló szőrök	havasi gyopár
ragadozók	rajokba tömörülve úszik	hering

(Csak akkor kap pontot, ha a sorokban az összefüggések egyértelműek!)

III. Életközösségek (4 pont)

1. C
2. C
3. A
4. C

IV. Egészítsd ki a mondatokat! (10 pont)

A forró övezet a(z) **Ráktérítő** és a(z) **Baktérítő** között helyezkedik el. Az övezeten belül többféle éghajlatot különböztetünk meg. A(z) **egyenlítői éghajlat** az Egyenlítő mentén alakult ki. Itt egész évben **25-28 °C** körüli a hőmérséklet, és több, mint **1500** mm csapadék hullik évente. A sok eső és a nagy meleg miatt a levegő **páratartalma** magas. Természetes növénytakarója a(z) **trópusi esőerdő**. Ennek talaja **tápanyagban szegény**, mert a tápanyagok

jelentős részét a gyorsan növekvő fák azonnal **felveszik**, a maradékot pedig a sok csapadék **kimossa**.

Hasonló értelmű megfogalmazások természetesen elfogadhatók, de csak akkor, ha a mondatban, illetve az egész szövegben a logikai összefüggések helyesek maradnak.

V. Keresztrejtvény (9 pont)

l	o	m	b	k	o	r	o	n	a										
			e	s	ő	e	r	d	ő										
		é	g	h	a	j	l	a	t										
e	r	d	ő	i	r	t	á	s											
			b	ő	g	ő	m	a	j	o	m								
			m	a	c	s	k	a	f	é	l	é	k						
			ö	r	ö	k	z	ö	l	d									
						í	z	e	l	t	l	á	b						
						f	é	n	y										

Itt más kifejezések nem fogadhatók el.

B. Haszonnövények

I. Mely részét hasznosítják az alábbi növényeknek? (5 pont)

manióka	gyökereinek gumóját
rizs	(szem)termését
kókusz	termését
vöröshere	hajtását
napraforgó	magját

II. A tea (5 pont)

- E
- A
- A
- C
- C

Az emberi szervezet

I. Számozással rakd helyes sorrendbe a véralvadás folyamatának szakaszait! (5 pont)

- A vérplazmából fehérjefonalak csapódnak ki.
- Az érfal megsérül.
- A fehérjefonalakon további vérsejtek akadnak fenn.
- Vérlemezkék gyűlnek össze és tapadnak meg a sérült érfalon.
- Véralvadék keletkezik, ami eltömi a sebet.
- Véralvadást elindító anyagok szabadulnak fel.

4-1-5-3-6-2

Pontot akkor kap a versenyző, ha legalább két szám helyes, és nincs logikai ellentmondás! Levonás nincs.

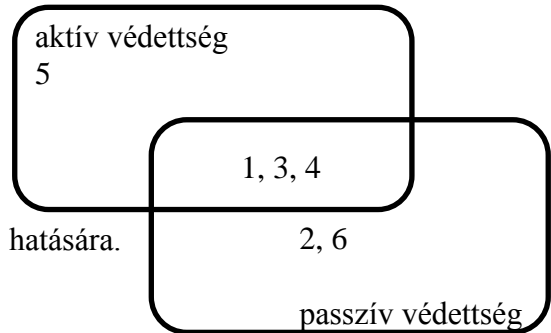
II. Írd az állítások elé a megfelelő nagybetűt! (20 pont)

1. D	1. C
2. A	2. D
3. C	3. D
4. B	4. A
5. C	5. A
6. E	6. B
7. A	7. C
8. C	8. A
9. E	9. D
10. E	10. B

Nincs levonás a hibákért.

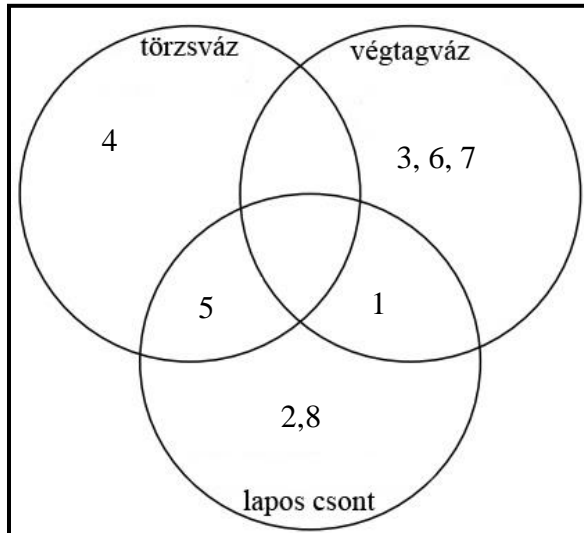
III. Írd az állítások betűjelét a megfelelő halmazba! (6 pont)

1. Védőoltással is kialakíthatják.
2. Kész ellenanyagot juttatnak a szervezetbe.
3. Mesterségesen is létrehozható.
4. Ezt váltják ki az oltóanyaggal.
5. Legyengített kórokozót juttatnak a szervezetbe.
6. Ilyen védettség alakul ki a csecsemőben az anyatej hatására.

Nincs levonás a hibákért.

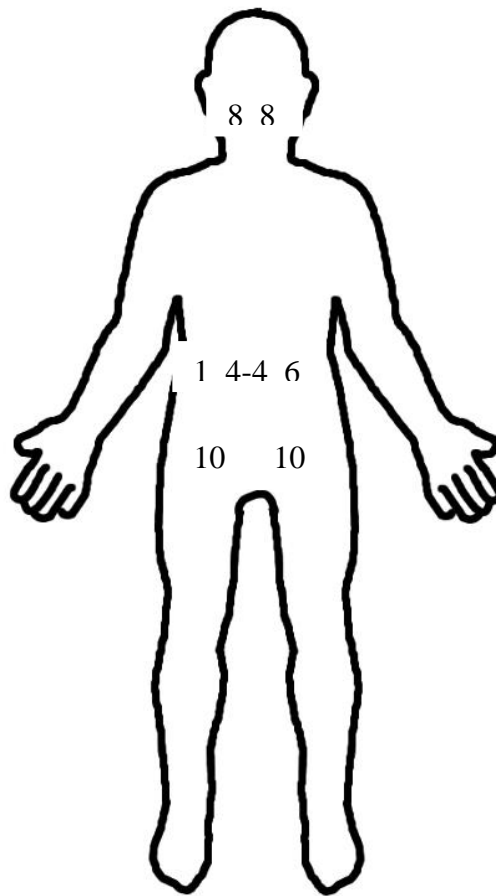
IV. Helyezd el az alábbi csontok számait a halmazábrába! (9 pont)

1. lapockacsont
2. homlokcsont
3. combcsont
4. 2. ágyéki csigolya
5. szegycsont (mellcsont)
6. orsócsont
7. kéztőcsontok
8. falcsont

Nincs levonás a hibákért.

V. Szerveink (15 pont)

1. máj
2. húgyhólyag
3. bőr
4. vese
5. lép
6. gyomor
7. hasnyálmirigy
8. nyálmirigy
9. garat
10. csípőcsont

Elhelyezési szempontok:

a máj és a gyomor megfelelő magasságban, egymás mellett;
 vese lehet kicsit lejjebb, de feltétlenül beljebb;
 a csípőcsontok a megfelelő magasságban;
 a fültőmirigyek valahol a fülek alatt,
 a bőr bárhol, csak egyértelmű legyen.
 (Csak olyan szerv elhelyezéséért jár a pont, amely helyesen szerepel valamelyik cellában!)

- a. Párosítsd össze a felsorolt szervek számait a hozzájuk tartozó jellemzővel! (Nem mindenhova tartozik feltétlenül szerv - ide írd X-et -, de lehet olyan, amelyik több helyre is beírható!)
- b. Helyezd el a cellákba beírt számokat az ábrára – oda, ahol a szerv megtalálható!

I. az előbél savas váladékának termelése	
II. epe termelése	
III. a szervezet legnagyobb mirigye	
IV. vörösvérsejtek termelése	
V. a vizelet termelése	
VI. az előbélhez csatlakozó, emésztőnedvet termelő szerv	
VII. egyetlen szervünk, ami nem része szervrendszernek	
VIII. megakadályozza nyeléskor, hogy a táplálék a légcsőbe kerüljön	

6.
1.
1.
10.
4.
8.
3.
X

A b. feladatban csak arra kap pontot, amit helyesen írt be a cellákba!
 Nincs levonás a hibákért.

C. Más élőlények

I. Írd az állítások után a megfelelő nagybetűt vagy nagybetűket! (10 pont)

1. B, C
2. A, B, C
3. A, B, C
4. A, B, C
5. A, B, C
6. A
7. A, B, C
8. D
9. B
10. D

Csak a teljesen helyes válaszok fogadhatók el, részpontszám és levonás nincs.

II. Egészítsd ki a szöveget! (6 pont)

A sebes pisztráng **szűktűrésű** a vízben oldott oxigén mennyiségének szempontjából, mert **csak magas oxigéntartalmú, hideg vizekben él meg.**

A feketerigó **tágtűrésű** a hőmérséklet szempontjából, mert **télen is hazánkban marad.**

A rénszarvaszuzmó **szűktűrésű** a levegő kéndioxid-terhelésének szempontjából, mert **ott nem található meg, ahol a levegő kén-dioxiddal szennyezett.**

III. Milyen szerveződési szintbe tartozik? Írd a megfelelő vonalra az egyes számokat! (8 pont)

<u>Faj</u>	<u>Populáció</u>	<u>Életközösség</u>	<u>Biom</u>
1, 2, 5, 7		3, 4	6
1. rénszarvaszuzmó		5. dolmányos varjú	
2. hegyi gorilla		6. tundra	
3. gyertyános-tölgyes		7. komodói varánusz	
4. láprét		8. Afrika	

Nincs levonás a hibákért.

D. Tudósok

I. Két híres tudósra vonatkoznak az alábbi állítások. Add meg a nevüket, és párosítsd hozzájuk a megfelelő állításokat! (2+8 pont)

Karl **Linné** : a, d, f,

Charles **Darwin** : b, c, e, g, h

- a) Svéd természettudós, orvos és botanikus.
- b) Minden faj egyetlen közös őstől származik.
- c) Angol természettudós, az evolúcióelmélet kidolgozója.
- d) A rendszerezés modern kategóriái (a taxonok).
- e) Természetes kiválasztódás és az evolúció.
- f) Kettős elnevezést alkalmazott az élőlényekre tudományos névként.
- g) 1859. november 24.
- h) A fajok eredete c. tudományos munka.

Hibásan beírt betű esetén 0,5 pont levonás!

Ha a neveket nem tudja a versenyző, de az állításokat legalább 50%-ban jól szétválogatja, akkor is megkapja a pontokat.

II. Miről híres? (6 pont)

Párosítsd össze a betűket és a számokat! (Egy számhoz csak egy betű tartozhat, és minden számnak van párja!)

1.	A
2.	C
3.	E
4.	F
5.	G
6.	B
7.	D

Nincs levonás a hibákért.